

BIBLIOTECA DE

CCATALUNYA

MEMÒRIA 2020. Versió accessible

Setembre 2021

CONTINGUTS

Presentació de la Directora: 1

Indicadors clau: 2-3

Espai cultural: 4-6

Patrimoni: 7-9

Coneixement i recerca: 10-11

Servei: 12-13

Cooperació: 14-16

Internacionalització: 17-18

Agraïments: 19

Presentació de la Directora

El 2020 ha estat un any estrany i complex. La pandèmia provocada per la COVID-19 i el confinament sobrevingut a partir del 13 de març van exigir una adaptació ràpida i efectiva de la Biblioteca de Catalunya per continuar oferint serveis a la ciutadania de manera exclusivament digital durant uns mesos; i, posteriorment, una vegada es va poder reobrir, fer-ho amb les limitacions en l'activitat presencial i les mesures sanitàries i de prevenció necessàries.

Afortunadament, la majoria de serveis de la BC ja es prestaven virtualment, de manera que no es van veure afectats, si bé es van haver de repensar en poc temps alguns procediments, circuits i eines per ajustar-los a la situació de teletreball, així com habilitar l'equipament adequat.

Pel que fa a les activitats culturals, a partir de la reobertura el 3 de juny, es va implementar sistemàticament la transmissió en streaming de les activitats presencials, de manera que bona part dels usuaris de l'acció de difusió cultural de la BC van ser virtuals. No es va poder dur a terme la Jornada de Portes Obertes presencial, que es va suplir amb la publicació de continguts especials a les xarxes, però sí que es va poder realitzar presencialment una part de la programació, com per exemple, les activitats vinculades a l'Any Isabel Jolis, i les Pedrellianes 2020. Trobades a la BC - "Recordant Robert Gerhard".

Com era de preveure, el 2020 es va produir un increment rellevant de l'ús dels continguts dels repositoris digitals, que en el cas d'ARCA i MDC es va situar en un 35%, i en el cas dels documents de la BC a Google Llibres, en un 22%; increment que té continuïtat el 2021 ateses les dades disponibles.

En l'àmbit de la identificació i recollida de patrimoni, tot i que les mesures de prevenció vinculades a la COVID-19 van provocar endarreriments en les visites tècniques i recollida de donatius, es van incorporar a la col·lecció, entre d'altres, els fons gràfics de les il·lustradores Montserrat Clavé i Fina Rifà, el fons personal del poeta Màrius Sampere, el fons bibliogràfic de Salvador Giner, un conjunt d'estampes i poemes de Fran Bull, i es van adquirir els dibuixos originals del còmic Gholó d'Enric Sió basat en el conte de Joan Perucho *El gholó*.

L'esforç i dedicació especial del personal de la BC ha fet possible que aquest 2020 la biblioteca hagi continuat present i activa, superant en poc temps la situació excepcional en que es trobava; en aquest sentit, cal destacar que el grau de compliment del compromís de servei el 2020 va ser del 98,50%, percentatge superior al dels dos anys anteriors. S'evidencia de nou que les persones, de totes les especialitats i nivells, són un dels pilars essencials que sustenten la biblioteca.

Eugènia Serra
Directora de la BC

Indicadors clau

Aquest any han augmentat el nombre de documents subministrats i consultats, els usuaris presencials i remots i les imatges digitals creades.

També hem incorporat un altre concepte als indicadors clau: les visites virtuals, tant en directe com en diferit, a les activitats de la Biblioteca.

Per altra banda, la situació sanitària ha fet davallar altres valors com el nombre d'activitats, el de documents rebuts per DL o els dies d'obertura de la Biblioteca.

	2018	2019	2020
Satisfacció usuaris	9,1	9,0	No s'ha fet enquesta de satisfacció
Compliment compromisos carta de serveis (%)	97,2 %	95,3 %	98,5 %
Usuaris presencials, remots i xarxes socials	1.582.656	2.546.183	3.186.036
Consultes al catàleg	3.250.258	2.438.711	2.255.656
Visites presencials i virtuals a les activitats, en directe	13.683	13.984	2.571
Visites virtuals a les activitats, en diferit			2.018
Activitats (exposicions, conferències, concerts, etc.)	352	398	138
Documents subministrats i consultats (originals i reproduccions)	1.372.555	2.363.221	2.974.312
Material lliurat electrònicament (%)	31,78 %	31,91 %	12,91 %
Préstec per a exposicions (nombre exposicions/peces)	18/86	17/99	9/104
Documents rebuts (compra, donatiu, DL i intercanvi)	172.158	158.970	80.246
Documents processats (nous, duplicats, desestimats)	147.111	139.079	88.414
Imatges digitals creades	203.217	54.121	380.600
Número de dipòsit legal assignats	35.899	34.871	26.239
Número ISSN assignats	570	595	313
Registres CANTIC creats (per la BC)	18.484	20.142	18.874
Registres CANTIC creats (total)	23.931	23.734	23.889
Registres CIP creats	108	132	105
Dies d'obertura anuals	291	291	202
Mitjana dies de baixa per treballador	24	19	16

Espai cultural

Visites guiades

Durant l'any s'han rebut 855 persones en 59 sessions i visites guiades per a estudiants universitaris, de primària i secundària, escoles d'adults, associacions diverses i professionals de l'àmbit de la informació i la documentació. L'Arxiu Joan Maragall, com a casa museu, ha tingut 603 visitants en 40 sessions.

Exposicions

La BC ha organitzat durant el 2020 vuit exposicions de petit format a l'Espai Zero:

- "Pilar Alonso. 100 anys de "Les caramelles"". 23.01-22.02.20
- "El comte Arnau. Dibuixos de Josep Ribot i Calpe". 24.02-23.03.20
- "Eduard Toldrà. De l'arquet a la batuta". 29.06-24.07.20
- "Dones impressores a la Barcelona del segle XVIII". 27.07-15.09.20
- "La flor de totes les cuines: en els 500 anys del "Llibre del coc" de mestre Robert". 16.09-15.10.20
- "Revistes d'espiritisme". 16.10-14.11.20
- "Jaume Fuster: el compromís per a transformar el món amb la literatura". 16.11-15.12.20
- "Joan Perucho i els seus amics". 16.12-15.01.20

Dues, a la Sala d'Exposicions:

- "Nani Valls, entre actes i concerts". 03.07-05.09.20
- "Romania Amica. Badia i Margarit i la internacionalització del català". 27.11.20-15.02.21

I una, a la Sala de Llevant:

- "Tot escoltant Gerhard. Robert Gerhard (1896-1970): un Quixot amb noblesa d'esperit". 29.09-21.11.20

Actes culturals

Aquest any, degut a la situació sanitària, no s'ha pogut realitzar ni la Jornada de Portes Obertes ni l'activitat de "Llegim al jardí".

Teatre a la BC

La Biblioteca ha acollit la representació de diverses obres teatrals com *Maragall a casa*, a l'Arxiu Joan Maragall; *Només la fi del món*, del 12 de febrer al 29 de març; *Assedegats*, del 21 al 29 d'octubre; *La guerra no té rostre de dona*, del 17 de desembre al 24 de gener de 2021.

Activitats musicals

Durant el 2020 han tingut lloc diverses activitats musicals a la Biblioteca com els concerts i recitals següents: la presentació-concert del llibre de l'editorial Adesiara *Divan occidental-oriental*, de Goethe; el dels grups de cambra IEA Oriol Martorell; la presentació del disc compacte *Legacy*, amb concert de piano i veu a càrrec d'Anna Alàs i Alexander Fleischer; l'espectacle *Dones sense veu*, acompanyat d'un concert del Cor Masculí de Barcelona; un concert de piano de Jonathan Fernández; els del Barcelona Festival of Song.

Altres esdeveniments

A més d'aquestes activitats, se n'han dut a terme d'altres de destacades com el "Fòrum Barcelona Clàssica", sobre la solitud emocional en la clàssica; les conferències, taules rodones i una performace dedicades a la impressora i gravadora Isabel Jolis, en motiu de l'Any Jolis; la celebració del Dia de les escriptores, aquest any sota el lema "esforçades"; la jornada "La dansa de la mort a Catalunya, passat i present"; la presentació del llibre electrònic *El patrimoni gastronòmic català i la seva cuina*.

Així mateix han tingut lloc diferents presentacions de llibres i revistes, taules rodones, conferències, inauguracions d'exposicions i lectures de poemes. D'altra banda, la BC ha cedit els seus espais per a diverses activitats.

Des de la reobertura de la Biblioteca, després del període de confinament, moltes de les activitats culturals han incorporat la transmissió en directe, que després s'ha inclòs al canal de Youtube de la BC. Bona part dels visitants a aquests actes ho han fet de manera virtual, en directe o diferit.

Vídeo de benvinguda a la BC en LSC

Per tal d'adequar els continguts de la web als criteris d'accessibilitat fixats per la legislació vigent, amb l'objectiu de facilitar-ne l'accés al major nombre de persones possible, amb independència de les seves capacitats i de les plataformes utilitzades, el 28 de desembre es va estrenar un vídeo de benvinguda en llengua de signes catalana (LSC), realitzat per la FESOCA.

Aquest recurs pretén, per una banda, promocionar, difondre i afavorir la visibilitat de la llengua de signes i, per l'altra, que la comunitat sorda de Catalunya pugui fer un petit tast de la BC en la seva llengua pròpia.

En la commemoració del 250 aniversari de la mort d'Isabel Jolis i Oliver (Extret de la memòria de l'Any Jolis)

El Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, a través de la Biblioteca de Catalunya, ha impulsat l'any 2020 la commemoració de l'Any Isabel Jolis (1682-1770) amb la voluntat de visibilitzar la figura d'Isabel Jolis com a símbol de moltes altres dones amagades al llarg del temps.

El disseny de l'Any Jolis ha partit de la premissa de fer un nombre d'activitats moderat i ajustat a la dimensió del personatge, i a diferents institucions de Barcelona, amb l'objectiu de realitzar una commemoració transversal.

La majoria de les activitats s'han transmès en directe, i han quedat enregistrades al Canal de Youtube de la Biblioteca de Catalunya.

- Exposició “Dones impressores a la Barcelona del segle XVIII. 250 anys de la mort d'Isabel Jolis”. Comissariat: Alicia Brosa, Roser Insenser i Blanca Reyes.
- Cicle de conferències:
 - “Els dies i les hores d'Isabel Jolis i Oliver”, a càrrec d'Immaculada Socias Batet, comissària de l'Any Isabel Jolis.
 - “L'art de la xilografia”, a càrrec de Francesc Fontbona i Vallescar.
 - “El patrimoni bibliogràfic i la societat actual”, a càrrec de Núria Altarriba.
 - “Pioneres europees de la impremta (segles XV i XVI)”, a càrrec d'Eduard Botanch.
 - “La dona i la impremta a l'època de la Il·lustració”, a càrrec d'Albert Corbeto.
- Itinerari urbà “De l'Estampa Jolis del carrer dels Cotoners a la Basílica de Santa Maria del Mar”.
- Taula rodona “Isabel Jolis, impressora i gravadora del segle XVIII”, dins la Setmana del Llibre en Català. Participants: Iolanda Batallé, Joan Sala i Imma Socias; moderador: Francesc Vilaró.
- Performance “Els romanços, goigs i llunaris de l'Estampa d'Isabel Jolis”. A càrrec d'Imma Socias. Actors: Marçal Bayona i Adrià Díaz.

Durant els actes, 212 assistents han seguit les activitats, tant de manera presencial com virtual. I hi han hagut 1.001 visualitzacions en línia fins al 31 d'octubre.

Malgrat la pandèmia de la COVID-19 que ha distorsionat el calendari, l'aforament, i fins i tot la participació d'algunes institucions en l'Any Jolis, la commemoració s'ha pogut realitzar amb èxit.

Un dels aspectes positius és la web commemorativa de l'Any Isabel Jolis desenvolupada pel Gabinet Tècnic del Departament de Cultura de la Generalitat, que s'ha omplert de continguts, amb la voluntat de disposar d'un lloc central on trobar de manera permanent informació àmplia de la trajectòria professional i personal de la impressora i gravadora. Es va obrir al públic a mitjans del mes de juliol i fins al 31 d'octubre ha tingut 3.297 visualitzacions.

Patrimoni

Durant l'any 2020, els ingressos s'han vist reduïts degut a les conseqüències de la pandèmia, que han afectat totes les activitats vinculades, des de les visites prèvies, fins a la possibilitat de recollida. L'increment de la col·lecció ha estat de 60.862 documents.

Documents de reserva impresa i col·leccions especials

De les adquisicions per compra cal destacar un imprès editat durant la Guerra de Successió, *Königlich-Spanischer Vermahlungs-Saal: auf welchen so wohl das Oesterreichische Successions-Recht als die Frantzös. Praetension auf die Spanische Monarchie [...]*. Franckfurt und Leipzig: bey Christoff Riegeln..., 1710 que conté gravats calcogràfics; i setze peces impreses, editades durant els segles XVII-XVIII i relacionades amb la bibliografia catalana. Entre aquestes podem ressaltar la col·lecció factícia de sis al·legacions jurídiques relacionades amb l'Hospital de la Santa Creu.

També han ingressat als fons de la Secció donatius fets per particulars com el de Joaquim Closa Vila, procedents de la seva família, i consistent en cinc impresos que abracen des del segle XVII fins a principis del segle XX.

Documents manuscrits

El 2020 s'ha adquirit el manuscrit d'Alfons Maseras, *L'Adolescent*, i un lligall amb documentació de Joaquim Ruyra.

Així mateix, s'ha finalitzat la tramitació de la donació del fons de Màrius Sampere i ha ingressat un sobre amb 29 fulls relacionats amb l'expedient acadèmic de la bibliotecària de la Biblioteca de Catalunya, Carlota Pomés; documentació literària de Josep Maria Camps i Regàs i dues felicitacions manuscrites, una signada per Ventura Gassol i l'altra, per Rosa Leveroni.

Documents de música

Dels fons rebuts destaca el conjunt de correspondència d'Emili Salut.

Quan a compres, tres monografies: *Epistolario Manuel de Falla, Maria Lejarraga y Gregorio Martinez Sierra (1913-1943)*; *Jazz Age Barcelona*; *Edward J. Dent. A life of music and words*; i una partitura facsímil: *Concerto, violin, orchestra. Violinkonzert. Faksimile*.

Per altra banda, a la secció de Col·leccions Generals han ingressat monografies procedents dels donatius dels fons de Carme Peris, Màrius Sampere, Salvador Giner, Biblioteca Francesca Bonnemaïson, Carles Riba i Miquel Pujol i Grau.

També, durant el 2020 s'han iniciat els tràmits de donació dels següents fons que es faran efectius l'any 2021: Javier Coma, Mariàngela Vilallonga, Carmen Kurtz, Emili i Santiago Brugalla, Joan Maria Roma i Comamala i Maria Barbal.

Documents gràfics

Dels nous ingressos a la Unitat Gràfica cal ressaltar-ne els dibuixos originals de la il·lustradora de còmic Montse Clavé. Són 163 dibuixos corresponents a diferents historietes de còmic, moltes de les quals varen ser publicades en diverses revistes i algun llibre, entre els anys 1977 i el 1995, però també s'inclouen d'inèdites, realitzades l'any

1952. Així mateix, ha inclòs dibuixos de Florenci Clavé, que corresponen majoritàriament a historietes de còmic publicades en revistes europees, com *Pilote*, entre d'altres, així com alguns dibuixos i esbossos a llapis.

Són igualment molt destacables, per la seva qualitat, els dibuixos originals de còmics de diferents artistes catalans —com Nazario, Guillem Cifré, Javier Montesol o Mariel Soria— que s'han adquirit a través de la Comissió del Còmic i de la Il·lustració del Departament de Cultura i s'han dipositat a la Biblioteca de Catalunya.

Altres donatius més petits, però no menys importants, són els de l'artista Frederic Girós; els quatre dibuixos a tinta realitzats per Pierre Deffontaines, que completen el fons ja existent a la biblioteca; així com els sis gravats guanyadors del concurs Mini Print Internacional de Cadaqués de l'any 2019.

S'han fet compres més modestes pel que fa al nombre de documents, però interessants, que han incidit força en l'adquisició de dibuixos originals d'artistes catalans dels segles XIX i XX, com Xavier Cugat, Joaquim Mir, Ricard Opisso, Lola Anglada, Pere Calders, Feliu Elias, Francesc Domingo, Pere Martir Arraut i Gaietà Cornet.

En l'àmbit del gravat s'han adquirit un d'Alexandre de Riquer i un altre de Manuel Cuyás Agulló i, pel que fa a la fotografia, un retrat de Santiago Rusiñol.

Documents sonors i audiovisuals

No hi ha hagut cap donació destacable que no sigui la continuïtat de la del senyor Albert Vilardell (documents sonors i audiovisuals d'òperes). Però n'hi ha hagut de petites i molt significatives, com la recuperació d'una col·lecció de cintes magnètiques de Xavier Benguerel que la seva vídua havia donat al Conservatori Municipal de Música de Barcelona i que aquest, en saber que una part del fons era a la BC, ens ha fet arribar.

També hi ha una carpeta amb mecanoscrits del que havia de ser el llibre —mai no publicat sencer— dels escrits de Robert Gerhard que Edicions Proa va intentar editar els anys seixanta. Tot i que, actualment, aquests escrits s'han anat publicant arreu, hi ha un pròleg inèdit del seu deixeble Joaquim Homs, i alguna carta. La donació és de Pietat Homs.

La resta han estat petites donacions, algunes d'interès patrimonial català, com l'entrada d'alguns discos de la cupletista Pilar Alonso, alguns discos històrics (donació Rodà), de DL retrospectiu que no teníem (donació Rebés) o de rotlles de pianola Victoria (donació García Caballero). L'arribada de discos de la donació Maestu (música de països de la Mediterrània) reflecteixen els interessos universals dels donants.

Publicacions periòdiques

D'entre el centenar de donatius de publicacions periòdiques que s'han rebut durant el 2020, destaquen els que incrementen números a col·leccions de revistes d'informació general, com per exemple 296 números de la revista *Lecturas*, que el 2021 complirà el centenari del seu naixement; els números de l'any 1951 de la revista *Diez minutos*, en un volum relligat, o la revista *Selecciones*.

De publicació més recent i relacionades amb la societat catalana, han arribat números de títols com *La Directa*, *Cruïlla*, *Illacrua* i *El Triangle*.

També han ingressat dos conjunts de números solts de revistes catalanes: un de revistes relacionades amb l'independentisme i l'altre de revistes dedicades a l'escoltisme. Igualment han entrat alguns números solts de premsa antiga com *Nostre ideal* de 1926, la *Revista coll* de març de 1932, *El Dia gráfico* de 3 de març de 1936.

Com cada any, els números cedits per les biblioteques d'altres institucions públiques ompliran buits a les col·leccions de les publicacions periòdiques. Una de les llistes destacades d'aquest 2020 ha estat la de la Biblioteca Folch i Torres del MNAC que ens ha donat números que incrementen les col·leccions de més d'un centenar de títols.

La web catalana

El portal PADICAT (Patrimoni Digital de Catalunya), que té com a objectiu compilar, processar i donar accés permanent a la producció digital catalana, va entrar en funcionament el 2006 i actualment està en ple rendiment. Aquest any s'hi ha publicat un monogràfic dedicat a la pandèmia del COVID-19.

A final de 2020 s'hi havien adherit unes 725 institucions diverses, mitjançant la formalització d'un conveni de col·laboració i contenia 396.385 captures de 117.470 llocs web que suposen 637 milions de fitxers amb un volum de 34 TB.

COFRE (COservem per al Futur Recursos Electrònics)

L'any 2020 la BC ha carregat a COFRE 1.373 documents, que corresponen a 58.819 fitxers i 1,65 TB.

El dipòsit legal

El 2020 han ingressat per dipòsit legal 44.416 documents de diversos tipus: llibres, revistes, material gràfic, sonor, audiovisual, etc. S'han assignat un total de 26.239 números nous (22.817 a Barcelona, 1.463 a Girona, 889 a Lleida i 1.070 a Tarragona).

El Dipòsit Legal de Catalunya, integrat en la Biblioteca de Catalunya, és el receptor de la producció editorial i audiovisual catalana. La seva funció principal és recollir i preservar el conjunt de la producció editada a Catalunya en qualsevol suport i fer-ne possible el seu accés.

A finals de 2019 es va posar en marxa un nou visor de consulta de documents de dipòsit legal nascuts digitals. És d'accés restringit a una estació de la sala de lectura per a protegir els drets de còpia i transmissió.

Restauració i enquadració

Una de les missions de la Biblioteca Nacional és la de vetllar en la tasca de conservació i preservació del patrimoni documental custodiat a la Biblioteca. En aquest sentit, el Taller de Restauració ha intervingut en 99 documents, portant a terme diferents processos, i el d'Enquadració, en 223.

Coneixement i recerca

Sessions de docència

La Biblioteca ha rebut 238 alumnes en 16 sessions de docència universitària. I 353 alumnes de primària, secundària i batxillerat en 17 visites, en les que s'ha fet una explicació general de la institució i de l'edifici i un recorregut per les sales de lectura, el Museu del Llibre Frederic Marès i, en alguns casos, la Sala Cervantina.

L'Arxiu Maragall ha fet 31 sessions de docència per a 524 alumnes.

Alumnes de pràctiques

El Taller de Restauració, la Secció de Manuscrits, el Servei d'Accés i Obtenció de Documents, la Unitat Gràfica, la Unitat Bibliogràfica i l'Arxiu Maragall han acollit set alumnes de pràctiques durant el 2020. Alguns d'aquests estudiants van haver de completar les pràctiques de manera telemàtica per la declaració de l'estat d'alarma.

Projectes de recerca

La BC, amb la col·laboració del seus experts, participa en aquests projectes de recerca:

- CSIC. 2018-2020. *El patrimonio musical de la España moderna (siglos XVII-XVIII): recuperación, digitalización, análisis, recepción y estructuras retóricas de los discursos musicales.*
- UB. 2017-2020. *El Fondo Guillermo Díaz-Plaja: perspectivas de un legado.*
- UB. 2018-2021. *Justicia y Juicio: representaciones artísticas en la Cataluña medieval y moderna. Emplazamientos, modelos iconográficos, contextos y modelos.*

Jornades especialitzades

El 14 d'octubre va tenir lloc la quarta edició de la Jornada Pedrellianes, aquest any dedicada a la recuperació dels noms propis de la música de Catalunya, en particular al compositor Robert Gerhard. Aquest any s'ha celebrat l'Any Gerhard en motiu del 50è aniversari de la seva mort.

El programa de la jornada, si bé es va dedicar principalment a Gerhard, per donar continuïtat al fòrum de debat que és l'essència de les Pedrellianes, va incloure una taula final que va posar el focus en accions i iniciatives que s'estan duent a terme a Catalunya per a la recuperació dels nostres músics.

Els vídeos de la jornada, així com les conclusions, es poden consultar a la web de la Biblioteca.

Publicacions

- *Arnold Schoenberg and Roberto Gerhard. Correspondence.* Edició crítica de Paloma Ortiz-de-Urbina. [Barcelona]: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura: Biblioteca de Catalunya, 2020.
- *The Catalan Chronicles.* Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura: Biblioteca de Catalunya, 2020 (publicació electrònica).
- *Haidé. Estudis maragallians.* Butlletí de l'Arxiu Joan Maragall. Número 9. Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 2020 (publicació electrònica).

- *Mistral in Catalonia*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura: Biblioteca de Catalunya, 2020 (publicació electrònica).
- *Music and Medieval Liturgy in the Biblioteca de Catalunya (9th-13th centuries)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura: Biblioteca de Catalunya, 2020 (publicació electrònica).
- *El Patrimoni gastronòmic català i la seva cuina*. Textos i entrevistes: Antoni Riera i Melis, Joan Santanach i Suñol. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura: Biblioteca de Catalunya, 2020 (publicació electrònica).
- *Robert Gerhard i Arnold Schönberg. Correspondència*. Edició crítica de Paloma Ortiz-de-Urbina. [Barcelona]: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura: Biblioteca de Catalunya, 2020

Normalització

El Servei de Normalització Bibliogràfica ha publicat el document *LEMAC: Implementació de la subdivisió de forma (subcamp \$v)*, que conté instruccions sobre la implementació de les subdivisions de forma a la *Llista d'encapçalaments de matèria en català (LEMAC)*.

Portal d'Editors i Editats de Catalunya

Enguany s'han introduït 28 fitxes dels següents autors, amb dades biogràfiques, localització de fons personals a altres institucions, editorials amb les que han publicat...: Josep Albanell, Maria Àngels Anglada, Josep M. Ballarín, Ferran Canyameres, Alexandre Cirici, Jordi Cots, Delfí Donadiu i Puignau, Jaime Gil de Biedma, Josep M. Huertas, Josep M. López-Picó, Joan Lluís Marfany, Andreu Martín, Carles Miralles, Jesús Moncada, Maria Antònia Oliver, Raimon Panikkar, Joan Perucho, Ricard Salvat, Màrius Sampere, Valeri Serra i Boldú, Jordi Sierra i Fabra, Isabel-Clara Simó, Josep Torras i Bages, Màrius Torres, Helena Valentí, Eduard Valentí i Fiol, Josep Vallverdú i Oriol Vergés.

També s'han fet actuacions menors com esborrar els enllaços a la pàgina "Qui és qui", ja desapareguda.

El dia 13 de novembre es va fer una presentació del Portal dins el "Primer Cicle de presentacions de Bases de Dades Catalanes en línia".

SERVEI

Informar en temps de confinament

El 2020 serà un any que quedarà per sempre a la nostra memòria. El recordarem a nivell personal, però també des d'un punt de vista professional, i és d'això del que es vol parlar aquí.

El personal que treballa a les biblioteques i arxius ha hagut de treure el màxim profit als recursos existents i elaborar-ne de nous, per fer realitat allò que tant s'ha dit: "la cultura és un bé essencial". La Biblioteca de Catalunya no ha estat una excepció. Tant durant el confinament com en els mesos posteriors s'ha treballat perquè els usuaris i ciutadans tinguessin sempre que fos possible accés a la informació i als documents que necessitaven per a les seves recerques o pel seu oci.

La Biblioteca fa anys que ofereix als usuaris la majoria de serveis tant de forma presencial com en línia, perquè les peticions arriben de tot arreu. A banda de la consulta in situ dels documents, s'atenen demandes d'informació sobre el fons i els serveis i també de reproducció dels documents. Durant el confinament, aquestes peticions han seguit arribant i, tret de l'abril, la resta de mesos han estat més nombroses que l'any anterior i posterior.

La majoria de consultes han versat sobre el fons i la possibilitat d'accedir-hi o fer-ne reproduccions. Quan ha estat possible, s'ha facilitat l'accés als inventaris dels fons especials i, quan el document es trobava digitalitzat en el repositori intern, se n'ha proporcionat una reproducció. En qualsevol cas, tant si es podia donar la informació o la reproducció com si no, no ha quedat cap consulta sense respondre, dins els terminis que marca la Carta de Serveis.

I en tots els casos els investigadors han agraït la resposta i la dedicació, sovint en termes força entusiastes; a tall d'exemple en reproduïm una d'elles: "Una vez más mil gracias por todas sus indicaciones [...] que haríamos sin bibliotecas o bibliotecarios!!".

Les peticions d'informació han estat diverses i variades, com divers és el fons de la biblioteca, i per tant es fa difícil classificar-les o destacar-ne alguna en especial. Davant les peticions d'informació sobre el fons d'un compositor, autor, sobre una temàtica en concret, s'ha facilitat una relació de títols i enllaços, tant a documents físics com a articles en línia, encara que no s'hagi pogut donar la reproducció.

A banda dels serveis d'informació i reproducció, la biblioteca té la missió de donar a conèixer els seus fons, i per això les xarxes socials són una eina imprescindible. Gràcies als projectes de digitalització, una part cada cop més gran dels fons està digitalitzada i es pot consultar en línia a portals com ARCA, Memòria Digital de Catalunya o Europeana. Les xifres, encara més que en el cas de les peticions d'informació, parlen per si soles. Són molt més elevades que l'any anterior.

També, per tal de difondre el fons i al mateix temps intentar fer més amable el confinament, s'han preparat un seguit de vídeos amb imatges de les col·leccions de la biblioteca, com les fotografies de Josep Salvany, les matrius xilogràfiques, les il·lustracions de Cesc o les revistes il·lustrades i satíriques. Aquests vídeos s'han publicat a Twitter i s'han agrupat en un canal del Youtube de la BC. Tots ells comparteixen el hashtag "LaBCaCasa".

Així mateix, malgrat no s'hagi pogut celebrar la jornada de portes obertes de Sant Jordi, s'ha aprofitat per mostrar espais poc habituals de la biblioteca, com els tallers d'enquadernació i restauració o els dipòsits on es conserven els més de quatre milions de documents, i fer un recorregut pels espais que es visiten habitualment, a partir dels reportatges de les edicions anteriors.

Aquest any hem comprovat el que ja sabíem: els serveis en línia i la digitalització de les col·leccions són imprescindibles en el món d'avui, tant si hi ha confinaments com si no n'hi ha i per tant, és primordial esmerçar-hi esforços i pressupost.

Marga Losantos
Servei d'Accés i Obtenció de Documents

Cooperació

ARCA

La BC impulsa el projecte ARCA (Arxiu de Revistes Catalanes Antigues), un portal d'accés obert que inclou publicacions periòdiques tancades que han estat representatives dins la cultura i la societat catalanes.

ARCA permet als usuaris accedir a les col·leccions senceres de les publicacions sense haver de perdre temps i esforços en la seva localització i consulta a diferents institucions. A més, facilita la recuperació i la preservació del patrimoni hemerogràfic català, ja que el fet de disposar de substituïts digitals dels documents minimitza l'ús dels originals i el seu desgast. En finalitzar l'any s'hi poden consultar 415 títols que contenen 2.546.187 de pàgines; ARCA compta amb 37 institucions col·laboradores.

Amb motiu de la commemoració dels 150 anys de l'aparició de *La Campana de Gràcia*, la revista satírica catalana de més llarga durada, s'ha creat el conjunt monogràfic de revistes humorístiques que permet seguir-ne l'evolució des de mitjans del segle XIX fins al primer terç del segle XX. Hi predominen els títols de sàtira política, amb excepcions com l'humor eròtic del *Papitu* o l'esportiu de *Xut!*

Premsa catalana en línia

Aquesta plataforma cooperativa de diaris i revistes catalans digitalitzats descriu i enllaça unes 3.200 capçaleres. La seva intenció és facilitar l'accés a la premsa catalana digitalitzada des d'un únic portal, que les institucions poden actualitzar en línia. També inclou les que estan en procés de publicar-se.

Inclou 3.186 col·leccions de 2.914 capçaleres diferents, en paper i/o digitalitzades, de 154 centres. Aquest any s'hi han incorporat un centenar de títols nous.

Cens de biblioteques i centres patrimonials de Catalunya

S'ha posat en obert la nova interfície i s'hi han incorporat 58 centres nous. Així mateix s'han actualitzat les dades generals de 68 entitats i les dades de fons de 64.

MDC (Memòria Digital de Catalunya)

Aquest repositori cooperatiu, coordinat pel CSUC i la BC, permet la consulta en accés obert de col·leccions digitalitzades de diferents institucions.

La seva principal finalitat és augmentar la visibilitat i consulta del patrimoni català. Conté uns dos milions d'objectes digitals repartit en 176 col·leccions de 38 institucions participants.

En la MDC es poden trobar col·leccions digitalitzades de la Biblioteca de Catalunya d'incunables, manuscrits, llibres impresos, material gràfic, partitures, enquadernacions artístiques, cartells, fons fotogràfics, etc. Aquestes col·leccions estan obertes i s'hi estan incorporant nous documents digitalitzats.

RACO (Revistes Catalanes amb Accés Obert)

La Biblioteca de Catalunya participa en el portal RACO (Revistes Catalanes amb Accés Obert), juntament amb el Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya, un dipòsit des del qual es poden consultar, en accés obert, els articles a text complet de revistes científiques, culturals

i erudites catalanes. A RACO es troben quasi 245.000 articles de 540 revistes de 106 institucions.

Transcriu-me

És una proposta de col·laboració adreçada als investigadors i ciutadans en general, que vol millorar l'accés als continguts digitals que publica la Biblioteca de Catalunya. Es basa en la complicitat entre les institucions i la societat, i compta amb el suport del CSUC (Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya).

Durant l'any 2020 no s'ha incorporat cap nova col·lecció.

Taula entitats col·laboradores

En la següent taula s'inclouen les institucions o entitats amb que la BC ha realitzat iniciatives i activitats cooperatives.

Abadia de Montserrat	ARCA	Accés a continguts digitals
AEDOM	Participació en la Comisión de Archivos Sonoros y Audiovisuales	Representació a organitzacions professionals
AELC	Recital Dia de les Escriptores	Activitat cultural
Ajuntament de Barcelona	ARCA	Accés a continguts digitals
Ajuntament de Barcelona	Espectacle "Dones sense veu"	Activitat cultural
Arxiu Provincial Escola Pia de Catalunya	ARCA	Accés a continguts digitals
Associació d'Editors en Llengua Catalana	Any Isabel Jolis	Activitat cultural
Ateneu Barcelonès	CANTIC	Normalització de noms i títols
Ateneu Barcelonès	COFRE	Preservació digital
Barcelona Festival of Song 2019	Concert	Activitat cultural
Basílica de Santa Maria del Mar	Any Isabel Jolis	Activitat cultural
BNE	Catalogació DL	Catalogació cooperativa
Biblioteca Pública Terra Baixa (Vendrell)	ARCA	Accés a continguts digitals
Casa Museu Àngel Guimerà	Transcriu-me	Accés a continguts digitals
Centre Moral i Instructiu de Gràcia	ARCA	Accés a continguts digitals
COAC	ARCA	Accés a continguts digitals
COAC	CANTIC	Normalització de noms i títols
Consorci de les Drassanes	ARCA	Accés a continguts digitals
CSUC (Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya)	Fem memòria	Accés a continguts digitals
CSUC (Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya)	Memòria Digital de Catalunya	Accés a continguts digitals
CSUC (Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya)	PADICAT	Preservació digital
CSUC (Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya)	RACO	Accés a continguts digitals
CSUC (Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya)	<i>Transcriu-me!!</i>	Accés a continguts digitals
CSUC (Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya)	RECERCAT Dipòsit de la recerca de Catalunya	Accés a continguts digitals
CSUC (Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya)	CCPBC Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic de Catalunya	Catàleg col·lectiu
CSUC (Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya)	CCUC Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya	Catàleg col·lectiu
CSUC (Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya)	GEPA	Magatzem cooperatiu

CSUC (Consorti de Serveis Universitaris de Catalunya)	CANTIC	Normalització de noms i títols
Diputació de Barcelona	ARCA	Accés a continguts digitals
École de Condé (París)	Pràctiques d'alumnes	Suport a la docència
Editorial Adesiara	Presentació de llibre	Activitat cultural
FESOCA	Vídeo benvinguda BC en LSC	Activitat cultural
Fòrum Barcelona Clàssica	Xerrades-col·loqui	Activitat cultural
Fundació DAMM	Mecenatge per a la catalogació	Catàleg col·lectiu
Fundació Folch i Torres	ARCA	Accés a continguts digitals
Fundació GIN	Portal Humoristan d'humorisme gràfic	Accés a continguts digitals
Fundació Josep Irla	ARCA	Accés a continguts digitals
Fundació Junta Constructora Temple Expiatori de la Sagrada Família	ARCA	Accés a continguts digitals
Fundació Nous Horitzons	ARCA	Accés a continguts digitals
Fundació Roca Galès	ARCA	Accés a continguts digitals
ICUB-Arxiu Històric de la Ciutat	ARCA	Accés a continguts digitals
IEA Oriol Martorell	Cicle de Música de Cambra	Activitat cultural
Institut Català de les Dones	CANTIC	Normalització de noms i títols
Institut Català de les Empreses Culturals	ARCA	Accés a continguts digitals
Institut Català de les Empreses Culturals	CANTIC	Accés a continguts digitals
Institut d'Estudis Catalans	Any Isabel Jolis	Activitat cultural
La Perla 29	Teatre en l'espai d'Arts i Oficis	Cessió d'espai
L'Observatori de l'Ebre	ARCA	Accés a continguts digitals
Ministerio de Educación, Cultura y Deporte	Hispana	Accés a continguts digitals
Ministerio de Educación, Cultura y Deporte	Consejo de Cooperación Bibliotecaria	Representació a organismes
Museu de Ciències Naturals de Barcelona	ARCA	Accés a continguts digitals
MNAC	CANTIC	Normalització de noms i títols
Observatori Cultural de Gènere	Recital Dia de les Escriptores	Activitat cultural
Parlament de Catalunya	CANTIC	Normalització de noms i títols
Parlament de Catalunya	ARCA	Accés a continguts digitals
RACAB	ARCA	Accés a continguts digitals
Seed Music	Presentació llibre disc	Activitat cultural
Seminari Conciliar de Barcelona	Catalogació fons patrimonials	Catàleg col·lectiu
Setmana del Llibre en Català	Any Isabel Jolis	Activitat cultural
UAB. Facultat de Filologia	Pràctiques alumnes	Suport a la docència
UAB. Institut d'Estudis Medievals	Taula rodona	Activitat cultural
UB. Facultat de Belles Arts	Pràctiques alumnes	Suport a la docència
UB. Facultat de Geografia i Història	Pràctiques alumnes	Suport a la docència
UB. IRCVM	Taula rodona	Activitat cultural
UC3M	Pràctiques alumnes	Suport a la docència
Universitat d'Andorra	CANTIC	Normalització de noms i títols
Universitat de València	CANTIC	Normalització de noms i títols
UPF. Facultat d'Humanitats	Pràctiques alumnes	Suport a la docència

Universitat Ramon Llull	CANTIC	Normalització de noms i títols
VINSEUM	CANTIC	Normalització de noms i títols

Internacionalització

Europeana, Viquipèdia, WDL

La Biblioteca de Catalunya col·labora amb els portals Europeana, World Digital Library i Viquipèdia i ha actuat com a facilitadora per a la incorporació de 21.355 objectes del DDD de la UAB.

Durant el 2020, a causa de problemes tècnics de la MDC, només s'han pogut mantenir a Europeana els registres corresponents a text i a so.

Igualment, s'han ampliat els continguts de Viquipèdia relacionats amb la Biblioteca de Catalunya amb un article sobre l'erudit Jaume Rull i Jové i dos dedicats a les Jornades sobre el Patrimoni Sonor i Audiovisual i les Pedrellianes.

Xarxes socials

El blog, Facebook, Instagram i Twitter fan difusió sistemàtica de la Biblioteca de Catalunya. Durant el 2020 la BC ha publicat 22 entrades al blog, 59 a Facebook, 76 a Instagram i 633 tuïts. A final de 2020 la BC tenia 4.423 seguidors de Facebook, 2.384 d'Instagram i 9.486 de Twitter.

Així mateix, la Biblioteca té perfil i participa activament a Pinterest. Aquest any hi ha incorporat sis taulells i té 1.300 seguidors. També ha publicat a Flickr 109 imatges d'activitats fetes a la BC.

Membre d'institucions estrangeres

La Biblioteca Catalunya és membre de les següents organitzacions internacionals de l'àmbit de les biblioteques i la documentació. Aquesta vinculació permet la participació de la Biblioteca en les activitats d'aquestes organitzacions, així com accés als serveis que ofereixen i l'adquisició de les seves publicacions.

- Association for Recorded Sounds Collections (ARSC)
- Association Internationale de Bibliophilie (AIB)
- Consortium of European Research Libraries (CERL)
- European Bureau of Library, Information and Documentation Associations (EBLIDA)
- Gutenberg-Gesellschaft
- International Association of Sound and Audiovisual Archives (IASA)
- International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA)
- International Internet Preservation Consortium (IIPC)
- International Musicological Society (IMS)

- Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER)
- Music Library Association (MLA)
- Society for History of Authorship, Reading and Publishing (SHARP)

També participa en comissions i grups de treball en el marc d'aquests i d'altres organismes internacionals com l'Executive Board, d'IASA; l'Europeana Network Association; el Virtual International Authority File (VIAF), el Security Working Group, del CERL i el RSC-RDA Translations Working Group.

Agraïments

La Biblioteca de Catalunya incrementa constantment el seu patrimoni gràcies a la generositat de les persones, organitzacions, entitats, institucions, etc. que hi han fet donacions. En la web de la BC es pot consultar la llista de donants, tant particulars com entitats.

Us agraïm el vostre suport!

CONTACTA AMB LA BC

Carrer de l'Hospital, 56, 08001 Barcelona

Tel.: +34 932 702 300

bustia@bnc.cat

www.bnc.cat